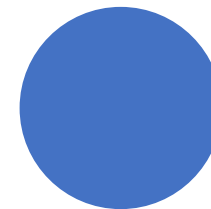

- 21. október 2019
- Róbert Maco
- Katedra filozofie a dejín filozofie FiF UK

ČO JE (VLASTNE) NATURALIZMUS?

Plán prezentácie

1. Súčasný status naturalizmu
2. Naturalizmus a Quine
3. Naturalizmus v kontexte
4. Pokus o vymedzenie rozumného naturalizmu
5. Etický naturalizmus
6. Výzvy/problémy pre naturalizmus

Status naturalizmu v súčasnej filozofii

- If current philosophy can be said to have a philosophical ideology, it is, unquestionably, **naturalism**. Philosophical naturalism has guided and constrained **analytic philosophy as its reigning creed** for much of the twentieth century. (J. Kim 2003)
- **Naturalism** is not only the most accepted creed among analytic philosophers but a **wide-spread world-view** throughout contemporary intellectual culture. (G. Gasser, 2007)
- (...) **nearly everybody** nowadays wants to be a '**naturalist**' (...). (D. Papineau 1993)

Definícia naturalizmu vo filozofii – Quine

W. V . O. Quine – 1969

- Philosophically I am bound to **Dewey** by the **naturalism** With Dewey I hold that **knowledge, mind, and meaning** are part of the same world that they have to do with, and that they are to be studied in the same **empirical spirit** that animates natural science. There is **no place for a prior philosophy**.
- **Epistemology**, or something like it, simply falls into place as a **chapter of psychology** and hence of natural science. It studies a **natural phenomenon**, viz., a physical human subject.

Naturalizmus v kontexte iných *príbuzných* -izmov

- Monizmus
- Materializmus
- Fyzikalizmus
- Redukcionizmus
- Scientizmus
- Empirizmus
- Vedecký realizmus
- Ateizmus
- Sekularizmus

Pokus o vymedzenie rozumného naturalizmu

KRITÉRIÁ DOBREJ DEFINÍCIE

➤ Zrozumiteľnosť

- Nevágnosť
- Vyhybanie sa chybám typu *ignotum per ignotum (ignotius)*

➤ Obsažnosť

- Netriviálnosť
- Schopnosť vyhraniť sa voči iným prístupom

➤ Užitočnosť

- Vhodnosť pre (lepšie) dosahovanie cieľov naturalistu

Pokus o vymedzenie rozumného naturalizmu

ONTOLOGICKÉ HĽADISKO

➤ Naturalizmus je proti „zmnožovaniu súcien“ postulovaním existencie nasledujúcich typov entít (ako ontologicky fundamentálnych)

- **Transcendentné** (supranaturálne, „náboženské“) entity
 - Boh, bohovia, anjeli, démoni, duchovná energia atď.
- **Abstraktné** („platónske“) entity
 - Matematické objekty (množiny, funkcie, štruktúry, čísla apod.), pojmy, resp. významy jazykových výrazov (vo *fregeovskom* zmysle)
- **Mentálne** („vnútorné / introspektívne“) entity
 - Duševné stavy a procesy, kválié, intencie atď.
- **(Kultúrne** („normatívne“) entity)
 - Hodnoty, normy, pravidlá, zákony atď.

Pokus o vymedzenie rozumného naturalizmu

EPISTEMOLOGICKÉ HLÁDISKO

➤ Naturalizmus je za

- **Odmietnutie „prvej filozofie“** („philosophical modesty“ – P. Maddy)
 - Úspešná vedecká prax nad filozofiou (v konflikte medzi filozofiou a vedeckou praxou má víťaziť vedecká prax)
 - Proti (kantovskému) transcendentalizmu a všetkým ostatným typom filozofického fundacionizmu
 - Nedôvera k autonómnym filozofickým metódam (metodická skepsa, transcendentálna metóda, dialektická metóda, fenomenologické redukcie, /filozofická/ intuícia atď.)
- **Falibilizmus** (antidogmatizmus)
 - Na všetky prijímané poznatky o svete treba nahliadať ako na principiálne **omylné** a (v budúcnosti) korigovateľné
 - Veda (osobitne prírodné vedy) ako vzor úspešnej **sebakorigujúcej** kognitívnej praxe
- **Metodologický redukcionizmus**

Pokus o vymedzenie rozumného naturalizmu

AXIOLOGICKÉ HĽADISKO

➤ Aké hodnoty a aké priority vyznáva naturalista?

- **Intelektuálna poctivosť**

Čo je „etický naturalizmus“?

TRI TÉZY / ASPEKTY ETICKÉHO NATURALIZMU

- **Sémantická**

- Etické **termíny** sa dajú definovať prostredníctvom mimo-etických (ideálne: prírodovedných) termínov (*anti-Moore*)

- **Logická**

- Etické **tvrdenia** sa dajú odvodiť z mimo-etických premís (*anti-Hume*)

- **Ontologická**

- Etické **vlastnosti** sú (v skutočnosti) prírodné (*natural*) vlastnosti

Údajné a skutočné **výzvy** pre naturalizmus / naturalistu

➤ **Redukcionizmus**

- Neredukovateľnosť poznatkov (príp. aj metód) iných vedeckých disciplín na zákony (metódy) fundamentálnej disciplíny (fyziky)

➤ **Kvantová teória**

- Ontologické a epistemologické nezhody pri chápaní najúspešnejšej a fundamentálnej vedeckej teórie

➤ **Matematika**

- Neprelamuje matematické poznanie hranice naturalistickej epistemológie a ontológie?
- Je možné nájsť plauzibilné miesto pre matematiku v naturalistickom obraze sveta?

➤ **Sebareferenčné problémy**

- Sú všetky pravdy objaviteľné metódami, ktoré odporúča naturalista („vedecká metóda“ prírodných vied), vrátane právd, ktoré hlása naturalizmus?

➤ **Normativita**

- Je možné začleniť fenomén normativity (vo všetkých jeho podobách – pravidlá, zákony, hodnoty) do naturalistického obrazu sveta?

➤ **Strata zmyslu ľudského života**

- Najhlbšia obava naturalistu spočíva v tom, že veda ukáže, že mnohé z toho, čo si ceníme ako zmysluplné v našich životoch je iluzórne (A. Rosenberg, 2011)